

Vrednovanje ishoda projektnih aktivnosti sprječavanja socijalne isključenosti umirovljenika

Dejan Miljenović*

Kao nastavak aspekata provedbe ESF projekta "Pridruži se – Aktivni u mirovini" iznesene u ovogodišnjem broju 4 TIM4PIN-a u ovom radu se utvrđuju ishodi njegove provedbe u organizaciji Gradskog društva Crvenog križa Ozalj. Ishodi se analiziraju u dvije komponente; 1) jačanje potencijala lokalnih OCD-ova u području aktivnog starenja i 2) povećanje socijalne tj. društvene uključenosti umirovljenika. Projektom se nastoji osvijestiti problematika nepovoljnih demografskih trendova koji vode ka sve većoj socijalnoj isključenosti starijih osoba u ruralnim područjima Republike Hrvatske. Ishodi projekta trebaju doprinijeti smanjenju takvih negativnih kretanja angažiranjem i jačanjem potencijala organizacija civilnog društva (OCD). U okviru Operativnog programa Europskog socijalnog fonda pod nazivom "Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020." OCD-ovi s ruralnih područja dobili su mogućnost proaktivnog uključivanja u projekte prevencije socijalne isključenosti umirovljenika. Uz socijalnu inkluziju starijih osoba svrha je trajno infrastrukturno jačanje i razvoj sposobnosti OCD-ova za budući samostalan i proaktivan rad u svrhu unaprijeđenja kvalitete života starijih građana. Tako je Gradsko društvo Crvenog križa Ozalj sa još tri partnerska OCD-a tijekom 2020. godine započelo provedbu projekta naziva "Aktiviraj se u mirovini" u trajanju od 24 mjeseca. Privođenjem kraju svih projektnih aktivnosti omogućeno je cjelovito vrednovanje njihovih ishoda.

1. Uvod

Iz Europskog socijalnog fonda je u okviru Operativnog programa "Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020." od 26. travnja do 31. prosinca 2019. godine otvoren prvi poziv na dostavu projektnih prijedloga naziva "Pridruži se – Aktivni u mirovini" – Jačanje sposobnosti organizacija civilnoga društva za unaprijeđenje mogućnosti aktivnog sudjelovanja i socijalne uključenosti umirovljenika (šifra poziva: UP.04.2.1.09). Poziv ciljano podupire projekte kojima se inicira suradnja i koordinacija različitih OCD-ova radi jačanja njihovih ljudskih i materijalnih potencijala u području aktivnog starenja tj. postizanje socijalne uključenosti radom OCD-ova. Tako je projektni prijedlog "Pridruži se – Aktivni u mirovini" usmjeren na dva ključna područja: 1. civilno društvo i 2. dobro upravljanje. ESF (2019) navodi kako je opći cilj provođenja projekata "Jačanje organizacija civilnoga društva u području aktivnog starenja i povećanja kvalitete života umirovljenika."

Vrijednost sredstava Operativnog programa "Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020." namijenjenih upravo za socijalnu uključenost iznosi 340.146.855 eura tj. socijalna uključenost čini drugu prioritetnu os ovoga programa (prva je visoka zapošljivost i mobilnost radne snage). Prioritet i alokacija sredstava u ovom programu ukazuju na iznimnu važnost postizanja visoke razine socijalne uključenosti kroz Europske strukturne i investicijske fondove (ESIF). Upravljačko tijelo navedenog Operativnog progra-

ma koje je nadležno za provedbu prihvaćenih projektnih prijedloga je Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike kao. Podaci ESF-a (ESF, 2019.) preciziraju ukupnu vrijednost Poziva za dostavu prijedloga u iznosu od 100.000.000,00 kuna pri čemu je najniži iznos bespovratnih sredstava koji se može dodijeliti pojedinom projektu 500.000,00 kuna, a najviši iznos koji se može dodijeliti pojedinom projektu iznosi 2.000.000,00 kuna. Važno je naglasiti da se radi o bespovratnim sredstvima tj. udio financiranja po pojedinom projektu iznosi 100% prihvatljivih troškova, a što prijaviteljima i partnerima predstavlja značajnu financijsku pogodnost.

Mogućnosti prijave i provedbe projekata iz Europskog socijalnog fonda su vrlo dobro poznate i dostupne OCD-ovima na području Republike Hrvatske. Takvi projekti predstavljaju značajan izvor financiranja i osiguranja sredstava niza socijalnih aktivnosti i usluga koje pružaju razne neprofitne organizacije. Proteklih godina u Republici Hrvatskoj je sredstvima Europskog socijalnog fonda financiran cijeli niz projekata vezanih uz smanjenje dugotrajne nezaposlenosti i nezaposlenosti žena, pomoći starijim osobama, smanjenja ruralne izoliranosti, materijalne pomoći socijalno ugroženima, unapređenja psihofizičkog zdravlja i sl. Osobit naglasak je bio na manjim sredinama gdje su ovakvi negativni trendovi i pojave znatno izraženije. Osim društvenog doprinosa koji ostvaruju, značaj za OCD-ove u ovakvim programima financiranja jest da redovno dobivaju prilike za kontinuirani razvoj te objedinjenu suradnju s dionicima neprofitnog i javno-socijalnog sektora. Iako administrativno i provedbeno izazovni, projektnim sred-

* Doc. dr. sc. Dejan Miljenović, Sveučilište u Rijeci, Ekonomski fakultet Rijeka

¹ U nastavku kr. GDCK Ozalj ili Prijavitelj

stvima se financiraju različite neprofitne udruge i organizacije uz posredovanje i nadzor od strane državnih tijela i institucija EU. Tako je Operativni program "Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020." je omogućio brojnim prijaviteljima da u provedbu projekata redovno uključuju različite lokalne OCD-ove, potiču njihovu suradnju i značenje u lokalnoj zajednici. Navedeno dolazi do izražaja osobito u aktivnostima prevencije i smanjenja socijalne isključenosti starijih osoba. Proaktivna briga za starije osobe uz zastupanje njihove društvene uključenosti pokazatelj je kvalitete njihova života ali i osjetljivosti cjelokupnoga društva.

2. Dionici i ishodi aktivnosti projekta "Aktiviraj se u mirovini" za GDCK Ozalj

Sukladno uvjetima projektnog poziva "Pridruži se – Aktivni u mirovini" GDCK Ozalj je nakon uspješne prijave i vrednovanja započeo sa provedbom projekta naziva "Aktiviraj se u mirovini" na dan 26. listopada 2020. godine. Projekt se provodi u trajanju od 24 mjeseca tj. do 26. listopada 2022. godine. Ukupna vrijednost projekta za GDCK Ozalj je 1.872.936,70 kuna od čega je iznos bespovratnih EU sredstava 1.591.996,20 kuna dok bespovratni dio sredstava iz Državnog proračuna Republike Hrvatske iznosi 280.940,50 kuna. GDCK Ozalj se je kao Prijavitelj unutar općeg projektnog cilja usmjerio na jedan od dva specifična cilja, a to je: "Jačanje kapaciteta organizacija civilnoga društva za provođenje programa aktivnog starenja na lokalnoj razini namijenjenih povećanju kvalitete života i socijalne uključenosti umirovljenika sa svrhom unaprjeđenja zdravlja, očuvanja funkcionalne sposobnosti, sigurnosti i sudjelovanja umirovljenika u zajednici u kojoj žive doprinoseći kvaliteti njihovog življenja, vraćanja osjećaja veće vrijednosti, doprinose smanjenju usamljenosti, tjelesnoj, psihičkoj i radnoj aktivnosti te sudjelovanju u društvenim, kulturnim i drugim aktivnostima i poslovima zajednice kao i međugeneracijskoj suradnji." (ESF, 2019).

Kao postojeći nositelj raznih projekata aktivnog starenja i općenito pomoći starijim osobama GDCK Ozalj je uočio potrebu uključivanja i koordinacije ostalih OCD-ova na području Grada Ozlja u slične aktivnosti. Projekt "Pridruži se – Aktivni u mirovini" omogućio je da se između Prijavitelja i partnerskih OCD-ova istovremeno kreiraju i provode zajedničke aktivnosti u području aktivnog starenja. Uključeni OCD-ovi time mogu pružiti dugotrajan društveni doprinos upravo jačanjem organizacijskih kapaciteta i ljudskih potencijala za provođenje aktivnosti koje su iznimno važne za socijalno osjetljivu skupinu-umirovljenike. GDCK Ozalj kao prijavitelj je u provedbu projekta uključio tri projektna partnera: 1) Maticu umirovljenika Ozalj, 2) LAG Vallis Colapis i 3) Taekwondo klub Ozalj. U navedenim OCD-ovima utvrđen je organizacijski i ljudski potencijal za provođenje aktivnosti smanjenja socijalne isključenosti umirovljenika na širem, pretežito ruralnom, ozaljskom području. U smislu partnerske suradnje Prijavitelju je namjera bila aktivirati potencijale kod OCD-ova koji još nisu sudjelovali u programima prevencije socijalne isključenosti starijih osoba, točnije umirovljenika, a prema načelu pozitivnih društvenih promjena. Tako Matica umirovljenika

Ozalj već sudjeluje u programu javnih potreba vezano uz starije osobe dok su preostala dva partnerska OCD-a projektom "Aktiviraj se u mirovini" dobila priliku da prvi puta sudjeluju u aktivnostima socijalne inkluzije umirovljenika. Na nacionalnoj razini kao temeljni ishod projekta "Pridruži se – Aktivni u mirovini" definirano je uključeni OCD-ovi razvijaju kompetencije za buduće samostalno prijavljivanje i provođenje projekata vezanih uz aktivno starenje.

U ovom slučaju glavno je obilježje projektnih ishoda njihov socio-organizacijski sadržaj tj. dvokomponentnost ishoda. Navedeno podrazumijeva ostvarenje ishoda u dvije osnovne projektne komponente:

- 1) *organizacijsko-infrastrukturna* – za OCD-ove kao nositelje aktivnosti i
- 2) *sociološka* – za umirovljenike kao korisnike aktivnosti.

Tablica 1. Diseminacija ciljeva ESF projekta "Aktiviraj se u mirovini" u provedbi GDCK Ozalj

Projektni ciljevi	Uključeni OCD-ovi	Ciljana društvena skupina (umirovljenici)
- Podciljevi za GDCK Ozalj - Podciljevi projektnih partnera		
1. Ojačati organizacijske kapacitete	+	
2. Ojačati ljudske potencijale	+	
3. Socijalna uključenost umirovljenika		+
4. Poboljšanje kvalitete života umirovljenika		+
5. Šira/inkluzivna ponuda društvenih aktivnosti za starije	+	+
6. Povećati broj inicijativa i projekata partnerskih OCD-ova	+	
7. Stručno-znanstvena analiza ishoda i povratna veza	+	+
8. Samostalno repliciranje projektnih aktivnosti za starije	+	+

Ostvareni ishodi projekta mogu se sagledati sa razine uključenih OCD-ova i korisnika projektnih aktivnosti tek završetkom njihove provedbe od strane uključenih OCD-ova (sa 26. listopadom 2022. godine, a to je upravo tekući mjesec). Raspodjela projektnih ciljeva pokazuje uravnoteženost projektnih ciljeva za oba projektna subjekta; 1) OCD-ove i 2) umirovljenike kao ciljanu skupinu. Ipak ishodi oba subjekta se ostvaruju u različitim područjima, dok se pojedini interesi preklapaju. Tako se organizacijski ishodi svakako očekuju na strani OCD-ova koji kao partneri sudjeluju u provođenju projektnih aktivnosti te pripremaju zaposlenike i volontere u tu svrhu, ali i cjelokupnu potpornu infrastrukturu za provođenje aktivnosti umirovljenika. Umirovljenici kao ciljana skupina ostvaruju društvene koristi uključivanjem u projektne aktivnosti, poboljšanu socijalnu umreženost, aktivno življenje i razne zdravstvene koristi. Ishodi projekta za oba navedena subjekta se stoga i preklapaju (tablica 1) upravo u području društvene inkluzije. Vrijednost projekta je nužno dugoročno potvrditi, a što je moguće analizom socijalnih i organizacijsko ekonomskih rezultata provedbe. Radi se o stvaranju moguć-

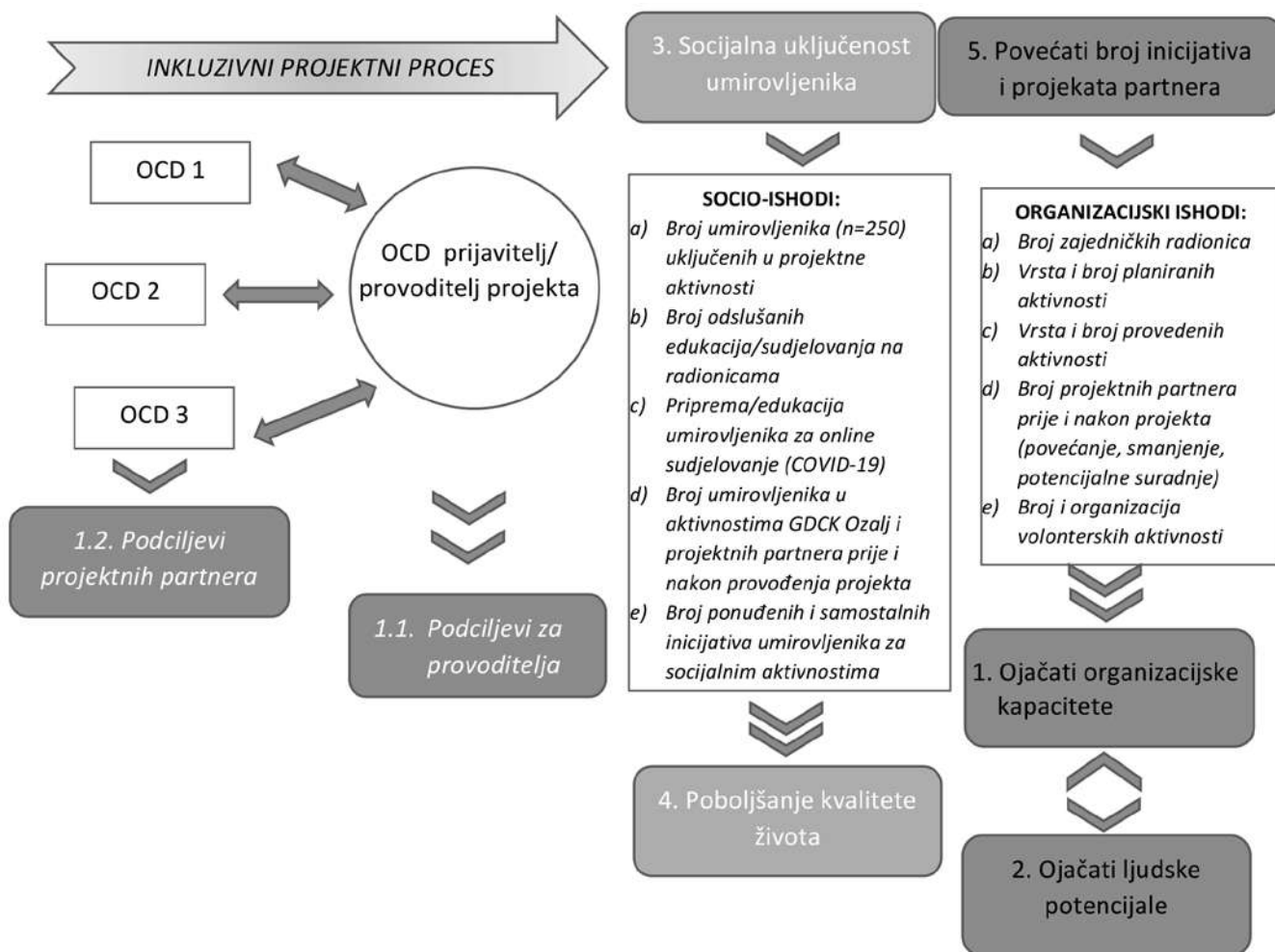
nosti i razvoju sposobnosti OCD-ova da ciljanoj populaciji samostalno pruže dodatne aktivnosti i nakon provedbe navedenog projekta ili apliciranjem na nove projektne aktivnosti.

Da bi se lakše prikazala povratna veza i koristi OCD-ova i korisnika uključenih u projekt potrebno je provesti mapiranje dionika sa integriranom matricom socio-ekonomskih učinaka (ishoda) po uključenim OCD-ovima i korisnicima (Shema 1). Glavno obilježje ovoga projekta su mjerljivi ishodi aktivnosti na strani projektnih partnera i korisnika. Za uključene OCD-ove važno je postići održivost tri osnovna infrastrukturna segmenta:

- 1) jačanje organizacijskih kapaciteta u prijavi i povoduju projekata
- 2) jačanje ljudskih potencijala,
- 3) povećati broj projekata trenutno uključenih OCD-ova u području aktivnog starenja i socijalne inkluzije starijih osoba

Svrha matrice dionika uključenih u projekt je prikazati dugotrajne ishode po sudionike, OCD-ove i umirovljenike. U ovome smislu razmatraju se projektni ishodi prikazani shemom 1. Tako se redni brojevi 1., 2. i 5. odnose na ciljeve OCD-ova, a redni brojevi 3. i 4. na ciljeve tj. željene ishode uključene skupine umirovljenika. Osnovni projektni cilj jest osigurati održivost tj. mogućnost budućeg repliciranja provedbe projektnih aktivnosti od strane uključenih OCD-ova, ali i OCD-ova u drugim lokalnim zajednicama. Ovako strukturirani projektni zadaci za ishode imaju stvaranje šire društvene vrijednosti upravo kroz rad neprofitnih organizacija. Orijentacija projektne tranše ESF-a na OCD-ove u ruralnim područjima ima društveni, infrastrukturni (u smislu sposobnosti provoditelja) i ekonomski aspekt – odatle i pridjev "multi" kriterija pri vrednovanju rezultata projekta. Kao ishod projektnog djelovanja provoditelj ima za cilj umirovljenike, tj. učiniti ih značajnim dijelom "društvene jezgre", a osobito u ruralnim područjima. Glavno obilježje projekta su dvodimenzionalno postavljene ciljeve

Shema 1. Ishodi po dionicima projekta "Aktiviraj se u mirovini" - provoditelj GDCK Ozalj

vi koji uvjetuju istodobno stvaranje koristi za uključene ODC-ove kao projektne partnere te umirovljenike uključene u projektne programe. Svaki opći cilj može se razraditi na više različitih pokazatelja koji prate sociološku i organizacijsku komponentu provedbe kako slijedi:

1. *Povećati socijalnu uključenost umirovljenika – naglasak je na prevenciji njihove moguće marginalizacije u društvu i poboljšanje kvalitete života. Mogući pokazatelji: broj umirovljenika/broj aktivnosti, broj umirovljenika/aktivnost (ručna radionica, zdravstvena provjera, zajednička tjelovježba), broj umirovljenika/broj volontera).*
2. *Stvoriti/ojačati organizacijske kapacitete i ljudske potencijale OCD-ova (prijavitelja i projektnih partnera) – uključeni OCD-ovi su provoditelji aktivnosti, ali ujedno i korisnici jer same aktivnosti jačaju njihove projektne kapacitete i infrastrukturu potrebnu za prijavu i provedbu sličnih projekata financiranih sredstvima EU. Mogući pokazatelji: broj OCD-ova/broj umirovljenika, broj OCD-ova/broj projektnih aktivnosti, zaposleni u OCD-u/broj projekata prije i poslije programa inkluzije starijih osoba,*
3. *Transfer znanja o prijavi i provođenju projekata od strane Prijavitelja na partnerske OCD-ove za daljnju izradu projekata i apliciranje na natječaje za financiranje aktivnosti proaktivnog starenja.*

Projektne ciljevi svih uključenih OCD-ova ujednačeni su održavanjem devet koordinacijskih sastanaka Prijavitelja i partnera. Radi operativne pripreme veći broj sastanaka održan je u prvoj godini provedbe (2021.), čak sedam, dok su preostala dva održana u zadnjoj godini provođenja projekta (2022.). Koordinacijski elementi između ODC-ova se redovito odnose na operativnu provedbu projekta, analizu ostvarenog napretka te planiranje infrastrukturnih potreba nadolazećih aktivnosti.

3. Ostvarenje planiranih projektnih elemenata

Izvedba projekta planirana je kroz sadržaje projektnih elemenata (PE). Tako se **Element 1. (PE1)** odnosio na **Razvoj i provedbu lokalnih programa u području aktivnog starenja i povećanja kvalitete života umirovljenika**. Unutar 10 planiranih programa Elementa 1 razvijeno je više različitih aktivnosti. Planom je bilo predviđeno 260 aktivnosti tijekom trajanja projekta dok ih je stvarno realizirano 534 do trenutne evaluacije projekta, ali ne i zaključno s 26. listopada 2022. Navedene aktivnosti obuhvaćaju:

1. *Razvijen i proveden kreativni program.*
2. *Razvijen i proveden program ručnog rada.*
3. *Razvijen i proveden zdravstveni program.*
4. *Razvijen i proveden informatički program.*
5. *Razvijen i proveden program psihosocijalne aktivacije.*
6. *Razvijen i proveden kulturno-umjetnički program.*
7. *Razvijen i proveden program jačanja socijalnih i kognitivnih vještina.*
8. *Razvijen i proveden program tjelesnih aktivnosti.*
9. *Razvijen i proveden program kulinarstva.*
10. *Razvijen i proveden agro program.*

11. *250 različitih umirovljenika sudjelovalo u programima (dokazi postignuća; preslika rješenja o mirovini i/ili odrezak od mirovine i preslika osobne iskaznice).*
12. *Održano 260 aktivnosti tokom trajanja projekta (minimalno 120 aktivnosti po godini trajanja projekta).*
13. *Nabavljena oprema za održavanje programa: potrošni materijal za provedbu aktivnosti, računalna oprema, sportski rekviziti, oprema potrebna za program kulinarnstva*

Najveći broj umirovljenika u okviru Elementa 1 sudjelovao je u aktivnostima kulturno-umjetničkog programa i programa tjelesnih aktivnosti partnera GDCK Ozalj i Matice umirovljenika Ozalj. U okviru **Elementa 2. (PE2) Podizanje svijesti o važnosti aktivnog starenja i socijalne uključenosti umirovljenika te održavanja jednokratnih aktivnosti koje doprinose ciljevima poziva** održano je:

1. *12 informativnih promotivnih događanja o aktivnom starenju i povećanju kvalitete života umirovljenika - okrugli stolovi, jednokratne sportske/rekreativne aktivnosti, edukativne aktivnosti.*
2. *Uključeno 50 umirovljenika u provedbu Elementa 2., a koji prvotno nisu sudjelovali u Elementu 1.*

Za potrebe **Elementa 3. (PE3) Razvoja i provedbe programa međugeneracijske suradnje** osmišljeno je i provedeno šest programa zajedničkih aktivnosti umirovljenika s mladim osobama tj. volonterima. Ovaj projektne element detaljnije je opisan u točki 4. budući da se odnosi na jačanje organizacijskih i ljudskih potencijala uključenih OCD-ova. **4. Element projekta (PE4)** odnosi se na stručna istraživanja vezana uz projektne ishode, a koji se realizira javnom objavom dva stručna istraživanja u časopisima namijenjenima radu javnog sektora i neprofitnih organizacija.

Redovit dio projekta čini javna vidljivost koja podrazumijeva: 1) održavanje početne i završne konferencije projekta, 2) dizajniran vizualni identitet projekta, 3) tiskan promotivni materijal (1261 komada) - roll up banner, plakati, fascikli, majice, platnene vrećice, USB-ovi, šalice, kišobrani, boce za vodu i sl. te 4) dvije emitirane emisije o projektu. U posljednjem mjesecu provedbe projekta održati će se završna konferencija projekta na kojem će sudjelovati svi partneri kao i pojedini umirovljenici koji su sudjelovali u projektne aktivnostima, a na kojoj će lokalna zajednica i šira javnost biti upoznata sa rezultatima rada i mogućnostima budućeg rada u području aktivnog starenja. Isto podrazumijeva i dvije emisije na lokalnim televizijskim kućama u svrhu promocije projektnih aktivnosti.

4. Organizacijski i društveni značaj projekta "Aktiviraj se u mirovini"

U infrastrukturnom smislu projektom je stvorena organizacijsko-partnerska mreža između četiri lokalna OCD-a koja omogućuje dijeljenje inicijativa, brzi protok informacija, zajedničko provođenje aktivnosti i objedinjavanje interesa ciljane skupine (umirovljenika). Organizacijski je od strane Prijavitelja podijeljena projektne struktura i način provedbe aktivnosti sukladno ESF kriterijima, osobito za OCD-ove koji do tada nisu provodili slične

aktivnosti u domeni aktivnog starenja. Svaki OCD je u dvogodišnjem razdoblju dobio uvid u proceduru prijave i provedbe ESF projekata od strane Prijavitelja. Istovremeno je LAG Vallis Colapis s obzirom na broj dosadašnjih projekata i stečeno iskustvo pružio organizacijsku potporu provedbom četiri ključne aktivnosti (radionice):

1. *Menadžment volonterskog programa,*
2. *Medijska pismenost umirovljenika,*
3. *Jačanje kapaciteta OCD-ova (radionica o izvorima projektnog financiranja i jačanja OCD-ova kroz povezivanje sa drugim partnerima, dionicima, stručnim suradnicima),*
4. *Prava i potrebe umirovljenih osoba.*

Navedene radionice su primjer kako uključeni OCD-ovi mogu prenijeti znanje i iskustva na ostale umrežene partnere upravo u domeni neprofitnih organizacija i njihovih korisnika. Navedenim radionicama obuhvaćene su tri ključne infrastrukturne skupine projekta: *volonteri, umirovljenici i OCD-ovi*. Istovremeno umirovljenicima je omogućeno napredovanje u dva aktualna područja: medijska pismenost i poznavanje njihovih prava. S obzirom na sve zastupljeniju prisutnost informacija na digitalnim medijima umirovljenicima je pružen uvid u brzo stjecanje osnovnih znanja o njihovim pravima putem interneta kroz dvije radionice. Uz korištenje interneta medijsko obrazovanje umirovljenika odnosilo se je i na upoznavanje sa rizicima korištenja online platformi i društvenih mreža, budući da upravo ta društvena skupina često biva metom učestalih internetskih prevara. Nastavno na tu problematiku svi partneri su zajedno sa umirovljenicima sudjelovali na dva okrugla stola pod temom "Prava i potrebe umirovljenih osoba", a kojom se promovirao transparentnih pristup informacijama javnih institucija i tijela lokalne uprave.

Za primjer koordinirana projektne aktivnosti sa zajedničkim ishodima može se uzeti edukacija naziva "Jačanje kapaciteta OCD-a: Mogućnosti financiranja aktivnosti za umirovljenike" održana u četiri navrata čiji je nositelj bio LAG Vallis Colapis. Tijekom pripreme faze edukacije se je s partnerskim organizacijama telefonski i osobno komuniciralo o njihovim potrebama na osnovu čega je utvrđeno da je potrebno jačati znanja i vještine za financiranje takvih aktivnosti u OCD-ovima.

Edukaciju je organizirala i vodila izvoditeljica aktivnosti i koordinatorica volontera) ispred LAG Vallis Colapis. U trajanju od četiri dana, a odvila se je u prostorijama Društvenog centra Ozalj, u skladu sa svim preventivnim covid mjerama i preporukama lokalnog Stožera civilne zaštite (obzirom da je razdoblje provedbe bilo 15. do 19. ožujka 2021. godine). Prvi dan edukacije sudionike se upoznao s različitim mogućnostima financiranja aktivnosti, procesom financiranja, različitošću aktivnosti koje se mogu organizirati i provesti, potencijalnim donatorima, te projektnim financiranjem kao jednim od najčešćih načina održivosti OCD-a. Sudionicima je predstavljen životni ciklus projekta, koracima planiranja projekta, važnosti jasnog i konkretnog odgovaranja na potrebe lokalne za-

jednice. Kroz interaktivne vježbe sudionike se upoznao s primjerom narativnog obrasca projekta, obrasca proračuna te se kroz grupni rad detaljno upoznavalo s primjerima uputa za prijavitelje. Tijekom drugog dana edukacije sudionici su učili kako odgovoriti na potrebe umirovljenika i zajednice kroz primjere osmišljavanja i izrade projektnih prijedloga. Predstavljeni su najčešći projektni pojmovi, a nakon toga se kroz nekoliko aktivnosti grupnog rada radilo na osmišljavanju i razvoju projektnih ideja i projektnih aktivnosti. Sve vježbe osmišljene su na primjeru uputa za prijavitelje i konkretnog obrasca opisa aktivnosti. Treći dan edukacije sumirale su se prethodno razrađene ideje te se raspravljalo o potencijalnim rizicima. Sudionici su kroz interaktivne metode na računalu vježbali izradu gantograma, te su učili o važnosti vrednovanja projektnog ciklusa i održivosti aktivnosti. U grupama su također vježbali odgovaranje na konkretna pitanja iz projektnog obrasca te su detaljno upoznati s vrstama troškova u projektu i procesom evaluacije projektnih prijedloga. Posljednji dan edukacije sudionici su u grupama planirali i vježbali izradu proračuna. Također su detaljno upoznati s primjerom natječajne dokumentacije i najčešćim pogreškama u izradi projektnih prijedloga. Kroz grupnu diskusiju i davanje povratnih informacija ponovljene su sve točke učenja i predstavljene projektne ideje. Naposljetku je provedena usmena i kreativna (Dixit) evaluacija. Svi sudionici iskazali su zadovoljstvo edukacijom, a kao najvažnije učenje istaknuli su konkretno vježbanje pisanja projekta i izradu proračuna.

U pogledu ljudskih potencijala projektna infrastruktura oslonjena je na volonterski angažman i dodatno zapošljavanje tijekom provedbe planiranih aktivnosti. Tako su kroz projektni **Element 3. Razvoj i provedba međugeneracijske suradnje (PE3)** angažirana 24 volontera već u fazi prijave projekta. Volonterski angažman podrazumijevao je zajedničke aktivnosti čišćenja okoliša sa umirovljenicima, zajedničkog praćenja radionica, odlaska u škole. Umirovljenicima je pružena mogućnost da u okviru školskih sati razredne zajednice učenicima predaju znanje iz osnova domaćinstva (poput šivanja i kuhanja). Ovim elementom projekt aktualizira i međugeneracijsku suradnju koja je posljednjih godina izostala u značajnijem obujmu. Volonterski rad zastupio je i umirovljenike volontere koji redovno sudjeluju u radu GDCK Ozalj.

Jačanje ljudskih potencijala OCD-ova u okviru projekta "Aktiviraj se u mirovini" osim volonterskog rada ostvareno je stalnim zapošljavanjem i angažiranjem putem ugovora o djelu. Tako je u GDCK Ozalj zaposleno četiri djelatnika na temelju ugovora o radu i angažirane dvije osobe za projektne aktivnosti temeljem ugovora o djelu jedna dodatno ugovorom o autorskom radu. Ljudski potencijali partnera podrazumijevali su zapošljavanje jedne osobe u LAG Vallis Colapis temeljem ugovora o radu i jedne osobe u Taekwondo klubu Ozalj također temeljem ugovora o radu. Istovremeno je za potrebe aktivnosti projekta u Matici umirovljenika Ozalj angažirana jedna osoba na temelju ugovora o djelu. Pri tom dva potonja OCD-a, Taekwondo klub i Matica umirovljenika nisu do

početka ovog projekta imali osobe angažirane putem ugovora o radu ili djelu, već je njihov angažman bio isključivo volonterski pa im je ovakav način financiranja omogućio angažiranje potrebnih ljudskih potencijala.

5. Zaključak

Projektini poziv "Pridruži se – Aktivni u mirovini" (šifra poziva: UP.04.2.1.09) u sklopu ESF Operativnog programa "Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020." adresirao je ulogu OCD-ova u problematici aktivnog starenja. Prijavitelji su kombiniranjem karakteristika stanovništva ruralnih područja u Republici Hrvatskoj uspješno predstavili mogućnosti OCD-ova da budu partneri u promicanju inkluzije starijih osoba u suvremenom društvu. Provedbom projektnih aktivnosti financiranih sredstvima Europskog socijalnog fonda (ESF) uključeni OCD-ovi otišli su korak dalje od organizacijskog povezivanja i jačanja ljudskih potencijala. Njihove inicijative na primjeru ovog projekta graniče sa modelom socijalnog poduzetništva, budući da su uključeni OCD-ovi osmišljavali i provodili potpuno nove aktivnosti od interesa specifične socijalne skupine tj. umirovljenika. Naglasak je uz socijalnu inkluziju bio i na socijalnoj osjetljivosti umirovljenika davanjem uvida u njihova prava, modele socijalne zaštite, ali i rizike koji nastaju korištenjem društvenih i IT platformi. GDCK Ozalj i njegovi partneri tako su dvogodišnjim provođenjem pro-

jektnih aktivnosti stvorili društvenu osnovu suradnje koja je uz angažiranje dodatnih volontera i zaposlenika poprimila potpuno novi društveni značaj. OCD-ovi u narednom razdoblju svakako imaju društvenu odgovornost da zadržavanjem stečene socijalne infrastrukture promoviraju i nadograđuju partnersku mrežu provedbom aktivnosti od značaja za poboljšani životni standard umirovljenika.

Literatura

1. ESF-Europski socijalni fond, (2019.), Otvoreni trajni Poziv na dostavu projektnih prijedloga (bespovratna sredstva) "Pridruži se – Aktivni u mirovini" – Jačanje sposobnosti organizacija civilnoga društva za unaprjeđenje mogućnosti aktivnog sudjelovanja i socijalne uključenosti umirovljenika.

Dostupno na <http://www.esf.hr/natjecaji/dobro-upravljanje/pridruzi-se-aktivni-u-mirovini/>

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Sadržaj stručnog rada/istraživanja isključiva je odgovornost Hrvatskog Crvenog križa Gradskog društva Crvenog križa Ozalj

SVEUČILIŠNA
TISKARA

Trg Republike Hrvatske 14
10000 Zagreb, Hrvatska
T: 385(01) 45 64 430, 45 64 428
F: 385(01) 45 64 427
E: info@sveucilisnatiskara.hr
www.sveucilisnatiskara.hr